

MONTERRAT de Emmanuel Roblès

Piesa lui Emmanuel Roblès este o demonstrație în spirit iberic, prin care viața este opusă, ca valoare, onoarei (la honra) și libertății, și, în acest sens, ea continuă tradiția fixată de Lope de Vega și Calderon. Ischierdo, personaj demonic, are convingerea că oamenii prețuiesc mai mult viața, în sine, decât ideile și principiile care o fac să merite a fi trăită. Montserrat, celălalt element al demonstrației autorului, pune mai presus valorile umane, viața și moartea fiind doar mijloace de realizare a lor. În condițiile în care Monserrat înlesnește fuga eroului național venezuelean, generalul Simon Bolivar, fiind, pentru aceasta, învinut de înaltă trădare, Ischierdo pregătește demonstrația (alternativă), prinzându-l pe Montserrat într-o situație limită, adică să aleagă între a jertfi viața citorva cetățeni nevinovați și a-l preda pe generalul Bolivar, simbol al luptei pentru libertate a poporului. Vor fi uciși, pe rind, în prezența lui Montserrat, care dispune, fără voia lui, de viețile lor, un meseriaș olar, un negustor, un actor, o mamă, un tânăr și o tinărară, cu toții constituind „argumente” — în concepția lui Ischierdo — pentru a-l determina pe Montserrat să trădeze. Numai că Montserrat nu trădează, întărit fiind și de faptul că „argumentele” lui Ischierdo se întorc împotriva acestuia. Cu excepția negustorului, a cărui conștiință o pervertită de practica sa, toți ceilalți mor cu demnitate, avind conștiința clară a necesității jertfei.

Regizorul Constantin Dicu nu a reușit să estompeze excesele de patetism proprii piesei și nici nu a găsit — credem — instrumentele actoricești adecvate rolurilor principale. Demonismul lui Ischierdo, în jocul lui Ion Marinescu, rămâne doar la nivelul cuvintului, actorul afișind, pe mai tot parcursul spectacolului, o afabilitate care e, într-adevăr, cerută de rol, ca mască dominantă, dar nu continuă. Mircea Bellu, în rolul prea sărac și prea patetic al lui Montserrat, nu a reușit să-i acorde din substanța psihică proprie, pentru a-l colora îndeajuns, și a ni-l apropia astfel ca om. Dacă Ischierdo, aici, e un demon jovial, foarte activ, Montserrat e un demon al pasivității. Așa fiind, spectacolul nu ne angajează în această ceartă a contrariilor, care, prin felul cum e rezolvată actoricește, rămâne neutră.

asemeni jocului unor elemente ale naturii. Dintre celelalte interpretări, să menționăm, totuși, jocul bun al lui Constantin Brezeanu (Preotul) — inchiizitorial și pedant, precum și al lui Cornel Vulpe (Negustorul) — gradind expresiile înspăimântării pînă la groază.

Constantin RADU-MARIA

Trei premiere

Semnălăm cîteva premiere ale unor piese din dramaturgia universală, capitol al repertoriului în care selecția este esențială.

Orfeu în infern de Tennessee Williams (adaptare de Corneliu Dalu după excelența traducere a lui Mihnea Gheorghiu), în montarea semnală tot de Corneliu Dalu, se definește prin cercelarea sensurilor adinei, răscolitor dramatic, ale piesei. Atenția nu este reținută de elementul spectaculos; latura pasională, sentimentală devine secundară, esențială fiind relevarea fondului de dramă psihologică și socială. Exemplarul simț al echilibrului, rigoarea — aproape austeritatea — lecturii, capacitatea de esențializare se cuvin reținute. Cuvinte de aleasă prețuire datorăm și interpretelor acestei bune reprezentări: Simona Bondoc, Ion Caramitru, Violeta Andrei, Ileana Predescu, Mircea Albulescu, Vasile Niculescu, Dorina Lazăr, Ica Matache.

Scenariu radiofonic al scriitorului polonez Svetozar Vlajković, **Telefonul** folosește o tehnică dramatică binecunoscută; intervenția, în viața — aparent foarte limpede — a eroilor, a unui detaliu insolit, incert ca semnificații (aici, un telefon anonim, ce aduce în casa unui cuplu doar sunetul chinuit al unui plîns, fără vreo posibilitate de identificare), provoacă un examen de conștiință, scoate la iveală o existență tănuită. Premiera merită să fie consemnată, datorită regiei lui Constantin Dinischiotu și excelenței interpretări a Valeriei Seciu și a lui George Constantin. Pretextul dramatic a devenit suportul unor subtil nuanțate studii de comportament, în care cuvîntul rostit și monologul interior sînt mereu puse în raport — respingîndu-se, susținîndu-se reciproc, subliniind sensuri diferite. Actorii știu să descopere în fiecare cuvînt, chiar și în cele mai convenționale, adevăr omenesc, trăire autentică, spectacolul fiind un strălucit argument practic, pentru esențiala

contribuție a unei lecturi inteligente și expresive la valorificarea — și uneori chiar la innobilarea — datelor oferite de textul dramatic.

Dramaturgul est-german Peter Hacks este prea puțin cunoscut la noi ; **Conversație în casa von Stein despre domnul von Goethe, în absența acestuia** a fost montată, în urmă cu câteva stagioni, la Teatrul „Nottara”. **Amfitrion**, comedie recent prezentată de teatrul radiofonic (după ce fusese jucată la Naționalul ieșean), confirmă, îmbogățind-o, imaginea pe care ne-o formasem despre dramaturgia sa : interes pentru studiul reacției psihologice, cursivitate a dialogului, simț al umorului. Celebra poveste a lui Amfitrion este interpretată de Hacks prin prisma raportului dintre imaginea reală (imperfectă) și imaginea ideală, a aceluiași per-

sonaj. Zeus nu este altcineva decât Amfitrion, așa cum și l-ar fi dorit soția lui, cum fusese în primele momente ale căsătoriei, și ar fi trebuit, desigur, să rămână. Glumă dramatizată, piesa pledează cu discreție, dar limpede, pentru autenticitatea trăirii, pentru păstrarea prospețimii sufelești.

Montarea radiofonică, semnată de Dan Puican, a reușit să păstreze mereu acest echilibru între comedie și substratul său moralizator, între trama mitologică și înțelesul său pămîntean. Un aport considerabil la reușita montării l-a avut distribuția foarte bine alcătuită, alăturînd nume dintre cele mai proeminente ale scenei românești : Valeria Seciu, Mircea Albulescu, Ștefan Iordache, Marin Moraru, Virgil Ogășanu.

Cristina DUMITRESCU

„Rampa”, acum 50 de ani noiembrie 1930

Evenimente culturale de seamă dau acestei luni un caracter aparte. Mihail Sadoveanu împlinește o jumătate de veac. Obștea scriitoricească îl omagiază printr-un sumptuos banquet. Maestrul a tipărit aproape 60 de volume — printre ele, capodoperele *Țara de dincolo de neagră*, *Zodia Cancerului*, *Baltagul*... ● Tudor Arghezi scoate a treia carte, clasică *Poarta neagră*, amintiri și portrete din vremea detenției la Văcărești (1919). ● Camil Petrescu, după ce și-a denigrat singur romanul prin gazete, după ce aproape l-a rescris în șpalturi, acum gustă succesul. *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război* se răsfăță în vitrinele de la Alcala. ● Se încearcă o timidă aplanare a conflictului dintre actuala direcție a Naționalului și abia plecatul director Victor Eftimiu — se reia *Cocoșul negru*. Temnicerul e Nottara, iar Agepsina Macri apare în Nenoroc. Deocamdată, „în matineul de simbătă” ! ● Gr. Mărculescu și Ion Sîrbul au sperat să „dea lovitură”, în turneu, cu *Revizorul*. Mare

publicitate, dar mici încasări ! Societarii se întorc la matca lor. Un an bun, își vor plăti măcar datoriile... ● Numai Tănase, ca-n fiecare an, are noroc. Turneul de citeva luni se termină în... sala „Marina” a Bucureștilor, unde „cu prețuri absolut populare”, putem vedea revistele încă proaspete, după lungile drumuri ale succesului. ● Ambitoșii, Ionel Țăranu închiriază „Alhambra” pentru o stagiune de comedii. Dar, atenție ! Direcția de scenă o încredințează lui... Puiu Iancovescu, aflat încă în trupa Ventura. Cu cine va intra Puiu în conflict ? Vom vedea. ● N. Kiriteșcu și N. Kanner (Kir-Nican, cum apar pe afișe !) au terminat o nouă revistă, *Două inimi într-un pat*. Unde o vor plasa ? ● Un deceniu de la înființarea Filarmonicii. Se recunoaște meritul lui George Georgescu în dezvoltarea instituției. Au dirijat George Enescu, Alfred Alessandrescu, Ionel Perlea, I. Nona Ottescu, Mihail Jora. ● Criză la Opera Română. Abia spre sfîrșitul lui decembrie se deschide stagiunea. ● În

Gara de Nord au tras și vagoanele de turneu ale Teatrului Ventura. *Îndrăgostita*, de Porto Riche, „piesă modernă și sentimentală” (afiș de turneu !), aliniază pe Maria Ventura, George Vraca, Jules Cazanban, Marietta Deculescu. Regia, V. I. Popa. Romanțioasele din provincie își pregătesc toaletele... ● Poetul V. Voiculescu — medic — face declarații... ca dramaturg (i se joacă, la Național, *Fata ursului*) : „...observațiile medicale au ramificații, prin rădăcini, în mediul social și în toate întâmplările în legătură cu acest mediu. De aici, ele se aplică direct în literatură”. ● Dacă, luna trecută, am văzut cum reacționează „actorii noștri” la aplauze, să-i urmărim acum la „repetiția generală”. Marioara Zimniceanu își întreabă emoționată partenerii : „cum a fost ?” ; Gogu Ciprian indică, suflleurului, care a nume cuvînt să i-l sufle mai tare ; Tony Bulandra e preocupat mai mult de decor decît de text ; V. Maximilian ride și povestește snoave ; R. Bulfinski își consultă grijuliu nevasta, pe Mița Ciucurescu (neuitata coană Veta !), și nu iese din cuvîntul ei ; Ion Manu, cînd joacă într-o piesă „cu costum”, își pune costumul peste hainele de stradă !

I. N.